

محشای قانون دیوان محاسبات کشور

تألیف:

امید سلسله‌داگری
کارشناس دیوان محاسبات کشور

مجمع علمی و فرهنگی مجد

ایران. قوانین و احکام

محتشای قانون دیوان محاسبات کشور / بکوشش امید سلسله ذاکری. - تهران:

ISBN: 978-600-193-021-8

مجمع علمی و فرهنگی مجد.

۱۷۶ ص

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیپا.

۱. دیوان محاسبات - قوانین و مقررات - ایران - ۲. بودجه و نظارت - ایران.

الف. سلسله ذاکری، امید - ، گردآورنده.

ب. عنوان. ج. عنوان: قانون دیوان محاسبات کشور.

۸۹ - ۱۵۶۱۲ م

۳۴۴/۵۵۰۲

KMH ۱۲۷۴ / ۱۲۸

تقدیم به همسر و

دو فرزندم

www.ketab.ir

گرامی داشت بیستمین سال فعالیت «مجد»

محشای قانون دیوان محاسبات کشور

تألیف: امید سلسله ذاکری

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۰ تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۵۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ و منحصر به «مجد» است.

دفتر مرکزی:

میدان انقلاب، ابتدای خیابان اردیبهشت، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲ - ۶۶۹۶۳۳۸۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۰۲۱-۸

ISBN: 978-600-193-021-8

نمایشگاه‌های دائمی آثار حقوقی «مجد»

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تفریبات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم

تلفن: ۶۶۴۹۰۹۹۸ - ۶۶۹۵۰۸۴۱

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (منیری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷

تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴ - ۶۶۹۶۳۳۸۶

شعبه کریمخان: بلوار کریمخان، بعد از خردمند شمالی، پلاک ۴۳، واحد ۱ شرقی

تلفن: ۸۸۸۳۴۳۳۷ - ۸۸۸۴۷۳۱۲

شعبه یزد: خیابان فرخی، مجتمع تجاری شقایق، طبقه هم‌کف تلفن: ۰۳۵۱ ۶۲۶۸۶۷۰

www.majdlaw.com

E-mail: mailmajd@yahoo.com

فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید مبرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می‌شود.

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۳۰۰۰۸۷۷۶۷۷

فهرست مطالب

۶	 مقدمه
۸	 پیشگفتار
۱۱	 باب اول: تطور تاریخی دیوان محاسبات کشور
	گفتار اول - اصول (۱۰۱) الی (۱۰۳) متمم قانون اساسی مشروطه
۱۳	 مصوب ۱۲۸۶ هجری شمسی مجلس شورای ملی
	گفتار دوم - قانون دیوان محاسبات مصوب سال ۱۲۸۹ هجری شمسی
۱۳	 مجلس شورای ملی
	گفتار سوم - قانون راجع به دیوان محاسبات مصوب سال ۱۳۱۲ هجری شمسی
۱۴	 مجلس شورای ملی
۱۵	 گفتار چهارم - قانون دیوان محاسبات مصوب ۱۳۵۲ مجلس شورای ملی
	گفتار پنجم - قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸ مجلس خبرگان
	و اصلاحات و تغییرات و متمم آن مصوب سال ۱۳۶۸ مجلس بازرگاری
۱۶	 قانون اساسی
۳۳	 باب دوم: قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۱ هجری شمسی
۳۵	 فصل اول - هدف
۵۶	 فصل دوم - وظایف و اختیارات
۶۷	 فصل سوم - سازمان و تشکیلات
۸۶	 فصل چهارم - نحوه کار هیأت های مستشاری
۱۲۷	 فصل پنجم - مقررات متفرقه

۱۳۹	باب سوم: ضمايم
	آئين نامه اجرائی قانون الحاق یک ماده به قانون دیوان محاسبات کشور
۱۴۱	مصوب ۱۳۸۱ کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی
	دستورالعمل اجرائی ماده (۳۷) قانون دیوان محاسبات کشور مصوب سال ۱۳۸۷
۱۴۸	کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی
	دستورالعمل تبصره ماده (۳۹) قانون دیوان محاسبات کشور مصوب سال ۱۳۷۳
۱۵۲	کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی
	اصلاحیه دستورالعمل ماده (۳۹) قانون دیوان محاسبات کشور مصوب سال ۱۳۸۷
۱۵۴	کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی
	قانون آیین نامه استخدامی دیوان محاسبات کشور مصوب سال ۱۳۷۰ مجلس شورای اسلامی
۱۵۶	قانون آیین نامه مالی، محاسباتی و معاملاتی دیوان محاسبات کشور مصوب سال ۱۳۷۲ مجلس شورای اسلامی
۱۶۲	فهرست منابع و مآخذ
۱۷۲	

مقدمه

دیوان محاسبات کشور یکی از مهمترین سازمان‌های نظارتی در جمهوری اسلامی ایران و تحت نظارت مجلس شورای اسلامی، وظیفه پاسداری از بیت‌المال را از طریق کنترل منابع و مصارف بودجه‌ای عهده‌دار است. این دستگاه نظارتی با توجه به اهمیتی که واضع قانون اساسی برای آن قائل بوده، اصول ۵۴ و ۵۵ قانون اساسی را به خود اختصاص داده و شرح تفصیلی وظایف و اختیارات آن نیز در قانون دیوان محاسبات مصوب ۱۳۶۱ آمده است.

قانون موصوف علاوه بر پیش‌بینی تشکیلات، وظایف و اختیارات در حدود و صلاحیت دیوان محاسبات، نحوه انجام وظایف دادسرا، هیأت‌های مستشاری و محکمه تجدیدنظر دیوان را مشخص و همین امر موجب گردیده که قانون مورد بحث از جمله توانایی باشد که همواره مورد توجه و مراجعه مسئولین و کارشناسان دستگاه‌های اجرایی به ویژه آنان که پیوندی با امور دخل و خرج دولت و بخش عمومی را دارند، باشد. از طرف دیگر به رغم اهمیت و ضرورت آگاهی مسئولین به مورد اشاره در احکام قانون دیوان محاسبات، تاکنون هیچ اثر علمی در باب حدود صلاحیت دیوان مزبور و نحوه بررسی و رسیدگی ارکان آن انتشار نیافته است.

خوشبختانه در اثر پیش رو، نویسنده محترم که خود از کارشناسان دیوان محاسبات می‌باشد، به این امر مهم مبادرت نموده و به قانون دیوان محاسبات، حاشیه‌ای زده‌اند که خوانندگان این اثر با مطالعه آن قادر خواهند بود چشم اندازی روشن از صلاحیت و اختیارات و سازوکارهای رسیدگی در دیوان محاسبات کشور را می‌یابند.

تردیدی نیست که در هر اثر علمی که برای نخستین بار به بررسی مسئله‌ای می‌پردازد نمی‌تواند بیانگر کلیه زوایای پیدا و پنهان آن باشد. به همین دلیل امید می‌رود که این اثر علمی با رهنمودهای مسئولین و کارشناسان مالی کشور در چاپهای بعدی، غنی‌تر گردد.

دکتر صادق متی‌نژاد

دیدگاه مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) در دیدار مورخ ۱۳۸۳/۳/۲۷
معظم‌له با نمایندگان دوره هفتم مجلس شورای اسلامی راجع به دیوان
محاسبات کشور

دیوان محاسبات خیلی مهم است. بودجه عظیم این ملت، تنها درآمد عمده
عمومی ملت است که در اختیار دستگاه‌ها قرار می‌گیرد، باید مشخص باشد
که این بودجه چگونه خرج شد؟ مسأله تفریغ بودجه و تشخیص صحت و
سقم کاری که انجام گرفته، یکی از مهمترین ابزارهای نظارتی شماست از این
غفلت نکنید.

دیوان محاسبات باید با کمال دقت و شجاعت و بدون هراس از
عکس‌العمل‌های احتمالی، در کار دستگاه‌های دولتی نظارت و موشکافی
کند.

اینجانب از تلاش پیگیرانه دیوان محاسبات در انجام وظیفه قانونی متشکرم و
به این کار و نتایج مبارک آن امید بسته‌ام.

پیشگفتار

علم و آگاهی، اقیانوسی لایتناهی است که حد و مرز، انتها و ژرفائی برای آن نمی‌توان قائل شد. تمامی اندیشمندان و صاحبان فنون مختلف بر این نکته تاکید می‌نمایند که علی‌رغم استعداد و وسعت عقل آدمی لیکن سن محدود بشر توان دستیابی و تسلط بر علوم مکشوف را ندارد. چه بسا علمی که هنوز کشف نشده‌اند و چه بسیارند فتنی که به دلیل پیچیدگی و سنگینی مطالب و محتوای خود، بخش اعظمی از ابعاد آنها بر بشر پوشیده مانده است. علوم انسانی و زیرمجموعه‌ها و شاخه‌های درسی ذیل آن از حیث گستردگی شمول و وسعت دامنه و قلمرو خویش نسبت به علوم دیگر سرآمد علوم و فنون مذکور تلقی می‌گردند. علوم و فتنی نظیر حقوق، حسابداری، مدیریت و ... که صاحب‌نظران این قبیل علوم به لحاظ ارتباط مستقیم این فنون با روابط اجتماعی، حد و مرزی برای آنها قائل نبوده و علی‌الاصول نمی‌توان انتهائی برای آنها متصور شد. گستردگی و اختلاف نظرات موجود، جهان بینی‌ها، ایدئولوژی‌ها و نظامات سیاسی و مکاتب گوناگون جهان به نحوی است که نمی‌توان حتی به تعریف معین، مورد اجماع همگان و جامعی از مفهوم «حقوق» دست یافت، لیکن با توجه به اجتماعی انگاشتن ماهیت حقوق باید آن را به عنوان یک پدیده اجتماعی مورد مطالعه قرار داد.

در نظام حقوق اداری و اساسی ایران نظارت پارلمانی بر سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرائی و مقامات کشور مبتنی بر فصل ششم و اصول (۵۴) و (۵۵) از قانون اساسی و متعاقباً حسب قانون عادی مربوط تبیین و پیش‌بینی شده و نظارت بر حسن اجرای بودجه و قوانین و مقررات مالی کشور مشخصاً به عهده دیوان محاسبات کشور نهاده شده است.

مجموعه‌ای که پیش روی دارید به ذکر جامع مبانی قانونی، جزئیات و تحلیل مربوط به هر مأخذ قانونی پرداخته تا هر مخاطبی اعم از عادی یا مدیران و کارکنان محترم دستگاههای اجرائی و حتی بخش خصوصی ضمن کسب

اطلاع از جایگاه، اهمیت و حساسیت رسالت خطیر و محوری دیوان محاسبات از تأثیر اقدامات آن در انضباط مالی اطلاع یافته و از ظرفیت‌های سازمان مذکور مطلع شود. از سوی دیگر در راستای تحقق اهداف و رسالت خطیر دیوان محاسبات کشور در انتظام و انضباط مالی کشور، حسن اجرای بودجه و قوانین و مقررات مالی و به غرض تسهیل دسترسی حساب‌برسان، مدیران و کارشناس فنون حقوق و حسابداری یا حسابرسی، این نوشتار برای نخستین مرتبه در تاریخ کتابت حقوق اداری و در زمینه قانون دیوان محاسبات کشور تدوین شده و محتوای آن با رعایت نکات ذیل تحریر گردیده است:

۱- تمامی قوانین و مقررات مصوب و مربوط به دیوان مذکور با عنایت به سیر تطور تاریخی نهاد مورد بحث از سال ۱۲۸۹ تاکنون در این مجموعه جمع بندی و منقح گردیده به گونه‌ای که مخاطب را از مراجعه به کتب قانون و تتبع در الواح قانون موجود مستغنی می‌سازد.

۲- در این مجموعه علاوه بر ذکر حواشی مربوط به هر ماده قانونی، به اظهارنظر در خصوص معایب و نواقص احتمالی و ابهامات هر مأخذ قانونی اشاره شده و راهکار مناسبی هم برای رفع آن پیشنهاد گردیده است.

۳- در تهیه این مجموعه تلاش گردیده ضمن واکاوی حقوقی هر مأخذ قانونی، به تازه‌ترین مقررات مرتبط نیز اشاره شود تا خواننده در زمان مطالعه آن به تحلیل مناسبی از هر ماده دست یابد.

۴- از تمامی مخاطبین ارجمند تقاضا دارد نگارنده را قرین منت فرموده و از نواقص و ایرادات شکلی و ماهوی موجود در این مجموعه مطلع نمایند.

امید سلسله ذاکری

کارشناس دیوان محاسبات کشور